

Commentatio de aphthis / [J. Arnemann].

Contributors

Arnemann, J. 1763-1806.

Publication/Creation

Gottingae : Sumtibus Vandenhoeck et Ruprecht, 1787.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/e6ycaf38>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

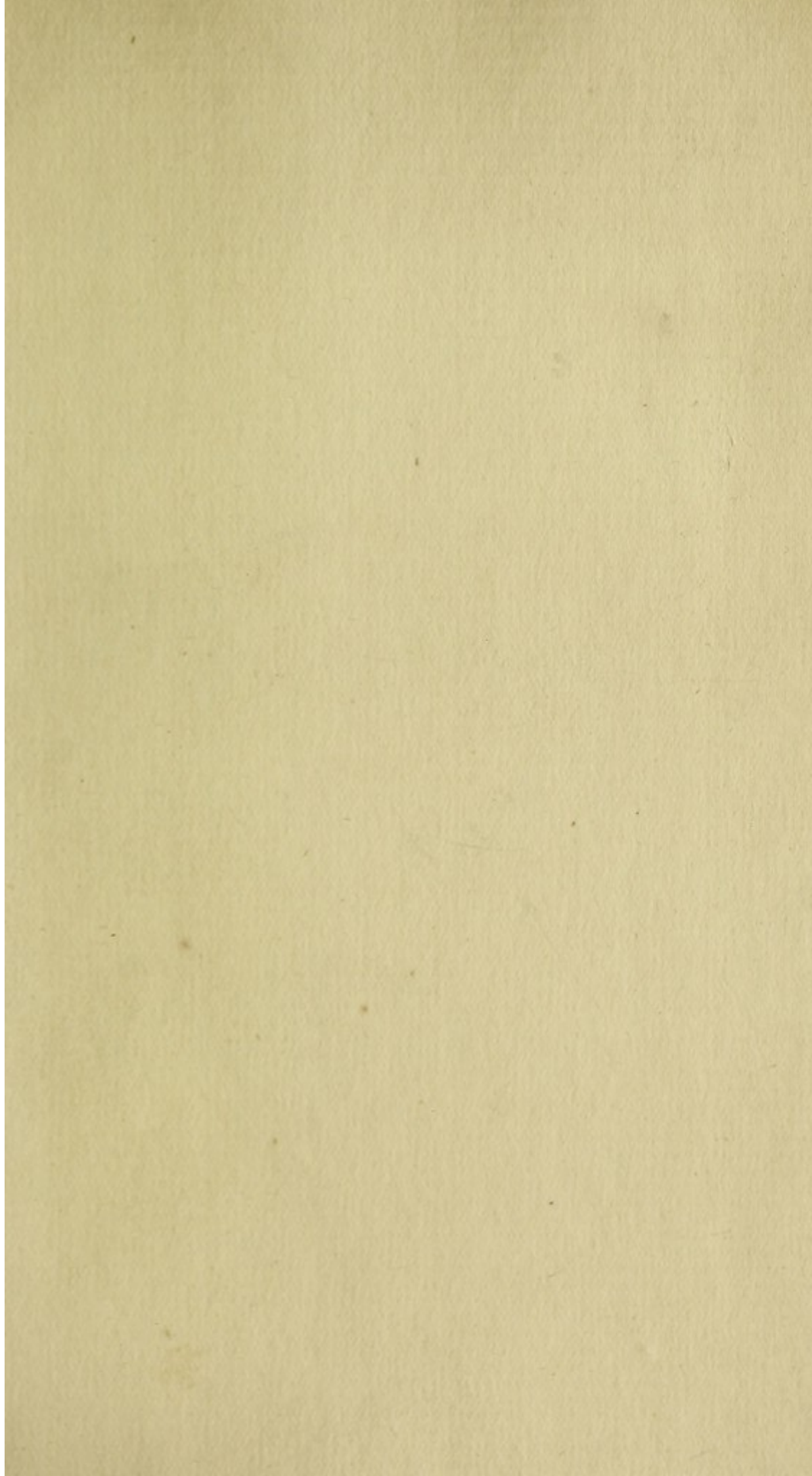

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

ARNEMANN, J.

XXII₃

IVSTI ARNEMANN D.

IN ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA
PROFESSORIS MEDICINAE
PVBL.

COMMENTATIO

DE

A P H T H I S

QVAE

AB ILL. REG. SOCIETATE MEDIC.
PARISIENSI

XXV. AVG. C1818CCLXXXVII.

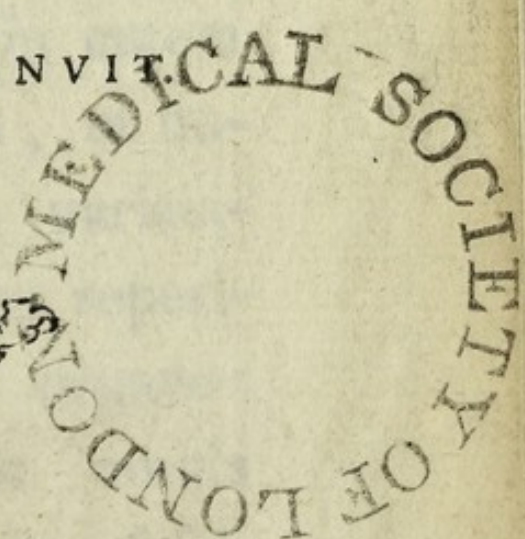
PALMAM ALTERAM OBTINUIT.

GOTTINGAE,

SVMTIBVS VANDENHOECK ET RVPRECHT,

1787.

IVSTI ARNEMANI D.
IN ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA
PROFESSORIS MEDICINAE
PUBL.

COMMENTATIO

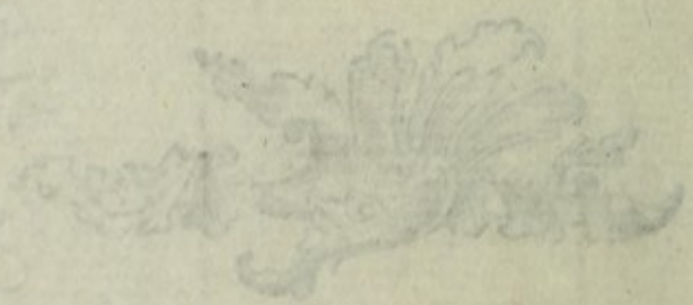
DE

APHTHIS

Rechercher, quelles sont les causes de la maladie aphteuse, connue sous les noms de Muguet, Millet, Blanchet, à la quelle les enfans sont sujets, surtout l'orsqu'ils sont reunis dans les Hopitaux, depuis le premier j'usqu'au troisieme mois de leur naissance; quels en sont les symptomes, quelle en est la nature; et quel doit en être le traitement soit preseruatif, soit curatif?

XXV. A. G. CIPICCO. XXVII.

ALIAM ALTERAM OBTINUIT

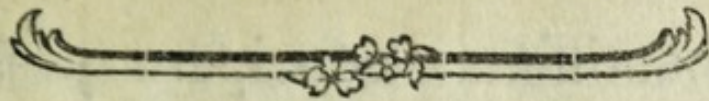

GOTTINGAE.

SVMTIBVS VANDERHOECK ET RAPRECHT.

1787.

INTRODVCTIO.

Si negari nequit, immensum esse morborum agmen qui in cutem defaeuiunt, causasque eorum, et nocendi formas multo magis variabiles, et numero forsan plures reperi-ri, quam in alio quouis organo: cum et latissime pateat, et omnia fere acrium genera valeat suscipere, atque inflammationum species

vehementissimas concipere pariter et euoluere; haudquaquam tamen vereor pronunciare, morbos hosce vniuersos eiusdem fere generis esse, et ab vna eademque causa produci.

Si enim vitia quae in cutem decumbunt praecipua paulum examine- mus, facile erit intelligere, a ventriculi regione mali fontem scaturire, vicissim- que primae regionis affectiones, et hu- morum vitia in cute pingi atque sobo- lescere; — quamuis ingenii humani cu- riosam fugiat indaginem, cur eadem il- luies modo encephalon turbet, modo pulmones tussē concutiat, nunc miliare, nunc scarlatinum, nunc aphthosum, nunc vrticatum, nunc petechiale gignat ex- anthema?

Nulla vero cutis alterationibus omnimodis recipiendis, apta pariter
aetas

aetas nata est ac infantilis. Abundat enim aetas haec humoribus lymphaticis, et ex mucositate tota coagulatur et compingitur. Bilis infantum a leuissima quacunque causa vitium assumit, iners ac viridescens euadit, et mucosa haeret. Alimenta in ventriculo fermentationem facile subeunt, hinc infantile corpus fermentatam massam totum quantum est redolet, et sic sponte nascitur acor, qui bene obseruante **GVALTH. HARRIS**, maximam infantilium morborum partem constituit. Omitto secretorum, excernendorum et diaetae vitia. Quid miramur itaque tot phlyctænarum, papularum, pustularumque monstra, tot crustarum, mucosorumque effluuiorum genera, tantamque cohortem malorum, lactuminum, achorum, tineae, porriginis, impetiginis, crustae lacteae, aphtharum

rel. feraci prouentu hac in aetate efflorescere. —

Non vero totum morborum cutaneorum, infantiliumque ambitum hic complectar — paucis tantum indicendum erit quem in finem, & qua ratione haec scripta sint. Etenim proposita fuit ab Ill. Societate Medicorum Parisiensi quaestio, quae in fronte commentationis legitur, qua euictum iri voluit quaenam inferendis, promovendis acuendisque Aphthis causae sint praecipuae, quaeque genesi illarum maxime faueant: Dein subiungantur symptomata, morbique notio solis obseruationibus abstrahenda, et medendi praecepta.

Cui postulato vt pro viribus meis satisfacerem, singulam Aphtharum speciem, quarum tres saltem constituere pla-

placuit, seorsim pertractavi. In tres itaque Sectiones Commentationem meam dirimere commodum videbatur, quarum prima Aphtharum speciem vulgarem, idiopathicam s. infantilem, — altera Aphthas malignas Nosocomiorum, Corotropheorum et Orphanotropheorum (solent enim orphanorum puerorum puellarumque morbi maius semper periculum inducere) tertia denique Aphthas adultorum s. symptomaticas comprehendit: — ne vulgare fere, omnibusque Aphtharum scriptoribus commune vitium committerem, qui, haud interrupto verborum flumine, Aphtharum varia symptomata, et medendi methodum subinde enarrando, rem confundunt; vt, quae symptomata infantibus, quae vero potius adultis competant, et quaenam eligenda sit medendi ratio, lectores dubii prorsus haereant.

Aliorum deinde praeclare obser-
vata examini subieci, cum meis obser-
vationibus contuli, firmaui, et quid
ipse viderim, et quam ipse fortem in
sanadis aphthis, quantum adhucusque
licuit, sim expertus narro.

Dabam in Academia Georgia Au-
gusta d. XXIX Septbr. 1787.

DE

A P H T H I S

COMMENTATIO

Naturam sequi, arti impendere vires.

SECTIO I.

DE

APHTHIS INFANTVM IN GENERE.

Aphtha SAUVAG. Gen. 100. LINN.
9. BOERH. 978. HOFFM. II. 478.
JVNCK. 137. SAGAR 10. CVLL. 33.
DANIEL 40.

Febris Aphthosa VOGEL 44. SEL-
LE 161.

---

§. I.

Aphtharum antiquitates.

HIPPOCRATIS et GALENI temporibus,
APHTHARVM nomen in genere proprium
fuit vlcusculis inaequalibus, plerumque
solitariis, toto ambitu rubris, in medio
macula alba flavescente notatis, variis cor-

poris locis cum insigni dolore subinde emergentibus *a*).

Deinde Aphthas proprie dixerunt ulcuscula, in ore et faucibus solummodo efflorescentia, recens natorum et infantum tenerae aetati quam maxime infesta.

CELSVS serpentia oris ulcera vertit Aphtharum graecum nomen *b*).

IULIVS POLLVX Aphthas vocat ex ulcerationes et abscessus, superficietenus linguam, vel parysthmia, vel vuulam, vel guttur dealbantes, infantibus maxime familiares *c*).

Ea-

a) HIPPOCRAT. Aphorism. XXIV. Sect. 3. de morb. L. II. c. 18. GALEN Commentar III. L. 13. Epidem. III. GRVNER Bibliothec. T. II. p. 419.

b) de Medicina L. II. c. 2.

c) Onomastic. L. IV. c. 24.

Eadem fere descriptio legitur apud
 AETIVM *d)* ARETAEVM *e)* FORE-
 STVM *f)* PAVLVM AEGINETAM *g)*
 AMATVM LVSITANVM *h)* qui primus
 eas *Lactumina* vel *Lactucimina* nominavit,
 SENNERTVM *i)* ETTMULLERVM *k)*
 WEDELIVM *l)* IVNCKERVM et alios.

BOERHAAVIUS, quem recentiores fe-
 re omnes secuti sunt, Aphthas dixit parua,

ro-

d) Tetrabibl. II. Serm. I. 39.

e) de causis et signis morbor. acutor. L. I. c. 9.

f) Schol. Obseruat. L. XIV. c. 21.

g) de re medic. L. I. c. 10.

h) curat. Medicinal. Cent. V. p. 326.

i) Prax. Med. L. II. c. 18. Tractat. de curat. infant.
 c. 13. p. 2.

k) Prax. Med. Part. II. p. 216. 603.

l) de morb. infant. p. 13. Exercitat. patholog. therap.
 p. 118. RIVERI prax. med. L. VI. c. V. p. 288.

rotunda, superficialia vlcuscula, os internum occupantia *m*).

§. 2.

Aphtharum definitio.

Variae certe sunt auctorum haecenus a me recensitorum definitiones, ut quem potissimum sequi velimus, haereamus utique. Ponderatis enim rite opinionibus Aphthae neque vlcuscula, neque exucerationes, neque etiam pustulae generatim vocari nequeunt. Pustularum nimirum conditio exigit ut in apice suppurentur, vel in pus abeant, quod vero rarius fieri solet; et similiter vlcuscula dici non possunt, quia verum pus in ipsis non reperiatur, sed ferrosa potius colluue scateant *n*).

Sunt

m) Aphorism. §. 979.

n) SLEVOGT diff. de Aphthis Ienae 1706. DIEZ diff. de Aphthis Erfordiae 1771.

Sunt vero Aphthae *tumores* albicantes, aut ad cineritium colorem vergentes, superficialiarii, rotundi, diametri exigui, ut milii aut cannabis semen magnitudine vix excedant, seroso quodam liquore referti, in squamas denique furfuraceas abeuntes, acriter dolentes.

Neque tamen heic loci negare animus est, Aphtharum genus, vlcerosarum nomine insigniendum, plane non existere. Verum hae vulgares adeo non sunt, et meliore iure malignis, five symptomaticis annumerantur, de quibus infra.

§. 3.

Morbi sedes.

Solent plerumque Aphthae per omnem superficiem internam oris, labiorum, gingivarum, linguae et palati prodire, vbi cryptulae mucosae adsunt numerosissimae, quae humorem quendam tenuem lubricandis his partibus eructant. Atque
tum

tum fieri videntur Aphthae, dum ille humor solito lentior redditus, per vltimum horum emissariorum finem propelli nequit, sed ibi haeret, et extremum talis vasculi obturat; interim a tergo urgentis liquidi vi eleuatur vltra superficiem extremum canalis obstructi, atque sic *tumorem* producit quem *Aphtham* vocamus o).

Non vero vnice has partes occupant, sed in oesophago, ventriculo, intestinisque etiam sedem figunt.

Videmus similes crustas per aluum prodire atque excerni, et quidem tanta copia vt nullo modo crustis talibus deglutitis id tribui possit, quae ex faucibus et oesophago deciderant. KETTELAEER Aphthas tanta adeo copia per aliquot dies ano et ore reiectas vidit, vt pelues aliquot illas vix caperent p). Inuenta sunt etiam in sectioni-

o) van SWIETEN Comment, in BOERH. Aphor. T. III. p. 189.

p) Commentat, de Aphthis p. 15.

ctionibus cadauerum Aphtharum vestigia, intestinorum lateribus adhaerentium, vt nullo modo dubium esse possit, Aphthas quandoque per totum intestinorum tractum diuidi.

§. 4.

Signa eruptioni praecedentia. Eruptio ipsa.

Morbus maxime occurrit in infantibus, interdum etiam aetate prouectos et senes adeo infestat. Nulli aetati sexuique parcat. A potiori tamen neonatis et infantibus adhuc lactentibus familiaris est, quare etiam Ill. DE SAUVAGES propriam infantilium aphtharum speciem *Aphtham Lactucimen* constituit q).

Tradidit BOERHAVIUS Aphthas borealium terrarum incolas, paludosa loca inhabitantes, maxime corripere, tempestate plerumque humida, vel calida pluuiosa.

Et

q) Nosologia methodica T. II, p. 432.

Et experientiae res est in calidis regionibus, et sub feliciori coelo Aphthas vel omnino non, vel raro occurrere: Hac forsan ratione, quod, cum in calidis regionibus rarior sit corporum humanorum compages, et ad diaphoresin et sudores magis proclivis, ibi etiam in morbis per sudores saepe diffletur materia, quae sub humidiori et frigidiori coelo, et in corporibus non adeo in sudorem pronis interiora petat, morbum effectura. Haec etiam causa subest, quare locis humidis, maritimis v. g. maris mediterranei depressis oris, insulisque lacustribus et paludosis prodigiosa morborum cutaneorum vis incumbat. Obnoxii sunt morbis cutaneis Britones, Picardi, Flandri, Bataui *r*). Hinc in Zelandia aquis vndique cincta, adeo fre-

r) LORRY de morbis cutan. pag. 34. al. HIPPOCRATES inter alia mala quae tempestatem anni austrinam, humidam et mollem sequebantur recenset ora aphthosa, pudendorum tubercula, ophthalmias, anthraces, aluos perturbatas, ciborum fastidia *Epidemicor* L. III, c. 24.

frequentes Aphthae sunt, vt endemium morbum illius loci dixerit KETTELAER, praesertim auctumno. Alii singularem inde finxere Aphtharum speciem; quam *Belgicam* vocarunt s).

KETTELAER Aphthas crisi frustranea et imperfecta prodire credidit, easque crisi-
sibus etiam annumeravit t). Raro tamen criticis diebus, et cum insigni morbi leuamine prorumpere solent. Si vero criticae sunt, id vnice in adultis contingit, plerumque tamen ad instar criseos lentae et infidae aliquando superueniunt vel succedunt v).

Interdum idiopathice, ex vitio quodam commisso, absque vilo morbo alio surgunt.

Vt

s) de SAUVAGES 1, c. p. 433.

t) l. c. pag. 19.

v) VOGEL de cognosc. et curand. morb. C. H. p. 119.

Vt plurimum tamen symptomatice supervenire solent adulatorum, et praecipue infantum affectionibus, quibus ita familiares sunt, ut primis a natiuitate septimanis cuilibet, vel leuissimae causae se adfocient mites fatis et benignae.

Quae vero morbum antecedere solent signa, unde malum imminens augurari queas, haec sunt: Infantes paulo ante bene se habentens ac laetabundi nutricis mammam respuunt, vel lac fugere nequeunt, anxii sunt, insomniis vexantur, a somno saepius expauescunt, diu noctuque eiulant. Marcescit interea totus corporis habitus, pallet facies, adsunt singultus et diarrhoeae acidae, male olentes. Lac interdum grumosum per aluum secedit: vidi etiam saepe vomitu reiectam bilem porraceam. Os dein internum inflammatur, lingua exasperata est, et veluti aculeata, Anima feruet. Papilla ori immissa nutrices ardorem oris infantis mordentem sentiunt.

Pul-

Pulsus frequens est, solet etiam febricula adeste, quae vero in nuper editis infantibus non semper obseruatur. In adultis haec symptomata numerosiora sunt, et grauiora, de quibus infra loco suo sermonem faciam.

Inter haec signa primo hinc illinc eleuatur cuticula, efflorescunt Aphthae in lingua, in labiorum angulis, in faucibus et alibi, sine vlla certa constantia loci primi: Simulac autem prodierint, statim liquore quodam tenui implentur.

Aliquando, teste BOERHAAVIO α) apparent in imis faucibus, adscendente quasi ex oesophago crusta alba, densa, splendente, instar recentis lardi tenacissime adhaerente. Aliquando duris, crassis, densis tenacibus crustis totum cauum oris vbique vsque ad extrema labiorum obsident, omnia tegentes simul.

B 2

§. 5.

α) Aphorism. §. 984.

§. 5.

Color Aphtharum.

Quod ad coloris diuersitatem attinet, haec solet esse valde varia. Plerumque color albus est, vel pellucidus, margaritarum instar, quando sparsim effloruere Aphthae: contra vero flauus, brunus vel opacus vbi denso agmine partes occuparunt et concretae sunt. Mutatur etiam color per successiuos gradus; prout superficies ipsa magis augetur et spissior fit vel sensim exsiccat.

Optimae notae sunt Aphthae albae, pellucidae, huc illuc sparsim eruptae; diu non haerentes neque valde dolorificae. Peiores sunt flauae vel fuscae, cineritiae, confluentes, tenacissimae. Pessimi ominis habentur liuidae, atropurpureae et nigrae. Dubitandum autem videtur, an vere vnquam nostro sub coelo nigrae prodierint

rint *y*). Negavit etiam generosissimus VAN SWIETEN se illas unquam tales ab initio obseruasse, neque unquam tales me vidisse memini. Si autem nigrescunt, id circa mortem fieri solet, et semper gangraenam significat *z*).

Pendet etiam coloris diuersitas quoad maximam partem ex duratione morbi, an diu haeserint crustae apthosae antequam factae sint deciduae?

Apthae coeruleae, liuidae quas PECHLINVS describit, certe nil nisi maculae scorbuticae fuerunt *a*).

§. 6.

y) LORRY Aphthas nigras apud Africanos obseruari auctor est. de morbis cutaneis p. 32. SLEVOGT l. c. p. 95.

z) VOGEL l. c. p. 121. MELLIN p. 110. BUECKING in III. BALDINGERI neuen Magazin für Aerzte B. VI. St. III. p. 193. seq.

a) Obseruat. L. I. Obs. 17. p. 188.

§. 6.

Tempus durationis. Mala inde oriunda.

De tempore quousque perdurent Aphthae, certi quidquam statui nequit. Aliquando vnus diei, duorum, trium vel etiam plurium spatio decidunt, prout causa morbi leuis, viresque corporis fuerunt satis validae. Aliquando intra duodecim horas Aphthas separari vidi, aliquando vero per plures dies manebant firmissime adhaerentes. Disparent interdum et denuo prodeunt.

Simili ratione locus determinari nequit vbi prima crustae aphthosae separatio contingit. Alii putant in ventriculo crustam prius cadere, alii in intestinis, quippe cum a deglutitis potulentis, aliisque intestinorum contentis emolliatur continuo.

Magna sane sunt incommoda, eaque quam maxime molesta, quae ex crusta
tali

tali aphthosa totam oris intestinorumque superficiem tegente originem trahunt. Vascularum emissaria vndique obturata sunt, hinc sapor omnis sublatus, rigescunt ob humorum defectum labia, lingua, buccae. Obturata vasa materia stagnante turgent, hinc dilatantur partes, oritur tumor faucium et laryngis inflammationis periculum inducens, quin adeo materia morbifica urgente simul febre partes erodit, et putredinem minatur. Omitto varia digestionis vitia.

Exsiccatis tandem crustis et deciduis nouum adhuc imminet periculum. Vasa dilatata maiorem humorum copiam nunc transmittunt, vnde saliuatio copiosa sequitur, interdum adeo sanguinolenta. Intestinorum latera excoriata sunt, vnde diarrhoeae et dysenteriae oriuntur, cibusque mollissimus deglutitus, vel remedia ipsa dolores conuulsiuos dirissimos et singultus provocant.

B 4

§. 6.

§. 7.

Prognosis generalis.

Certam vero salutem sperare fas est, ubi decisis iamiam crustulis nulla amplius sequatur noua eruptio, loca bene humectata sint, coloris rubicundi, symptomata mitigata, et morbus decrescat. Sin autem ficcus appareat locus Aphthis iam deciduis, vel in tersa partium oris interni superficie appareant punctula minima albicantia (imprimis si per lentem lustrentur haec loca) tunc breui denuo prodire solent.

Interdum locus non omnino ficcus apparet, sed tenuissima alba tela (vt SWIETENII verbis utar) vel mucilagine tenui flauescente obductus. Tunc inde colligimus vires adhuc sufficere vt materiae morbosae fiat expulsio. Vidi Aphthas quinquies effloruisse antequam omne noxium expulsus fuerit. KETTELAEER sexties

ties septiesue renatas vidit, et saepius adeo
 Ill. van SWIETEN.

Quandoque etiam aliquot dierum interuallum solet intercurrere, antequam Aphthae deciduae emergant iterum: tunc vero locus non humescit penitus, sed plerumque somnolentia, anxietas, aliaque supra memorata signa remanere solent quae malum imminens portendunt.

In tanta igitur effectuum diuersitate et congerie symptomatum, nosse iuuat etiam an solitariae sint Aphthae et discretæ, an vero totus oris intestinorumque ambitus impletus? Quod vero cognitu difficillimum. Saepe enim obseruauit, et in testimonii fidem trahere liceat Ill. STARKE *b)* Aphtas in ore et faucibus rare admodum comparuisse, dum in interioribus densissime
 me

b) l. c. p. 145. seq.

me haerent. Nullius momenti habendae sunt Aphthae, quae praeter labia partes nullas alias dehonestarunt c) magis timendae, quando totum intestinorum tractum simul occuparunt, quod ex torminibus, cardialgia, diarrhoea, caeterisque signis facile patet.

Boni ominis est ubi cito cadunt Aphthae, vel si novae renascantur, breui de novo secedant. Notant enim haec morbi materiam copiosam quidem, satis tamen mobilem adesse, vires vitae esse integerrimas, iustamque medendi methodum adhibitam fuisse. Maius autem periculum indicatur ubi tarde cadant sed aequae densae ac priores, vel etiam nonnumquam adhuc densiores renascantur, quod materiam morbi

in-

c) WINTRINGHAM de morb. quibusdam Commentar. p. 27. ROSENSTEIN Kinderkrankh. p. 28.

indicat copiosissimam unde haud vanus metus est vires corporis ad expellendam hanc materiam, eandemque eliminandum vix sufficere, eoque facilius morbo succumbere.

Vbi autem longum intercurrit intervallum inter Aphthas deciduas et renascentes, tunc inde colligimus partem tantum materiae morbosae subactam esse, morbum hinc diuturnum, pluribusque recidiuis obnoxium futurum esse aegrum antequam omnis eliminetur materia. In genere tamen fere semper in infantibus levis esse solet morbus, plus molestiae quam timoris afferens. Ferocius longe faevit in adultis.

§. 8.

Aphtharum genesis, causae generales.

Hisce quasi ad praeliminia positis; iam ad propositam quaestionem propius acc-

cedo, Aphtharum causas generales nunc
sciscitaturus.

Omnes quidem causae, omnes mor-
bos producere possunt, vt cum HIPPO-
CRATE loquar, sed hae tamen illos po-
tius quam alios. Id enim in causarum
scrutinio summopere attendendum est, ne
sectemur ea quae nimis vniuersalia sunt,
et ad detegendam atque enodandam cau-
sam proximam, morbumque subleuandum
ideam nullam suppeditant.

Morborum equidem cutaneorum at-
que exanthematum (quibus sine dubio
Aphthae annumerandae) lusum sunt miri-
fici, et innumerae varietates accidentales:
causae tamen experientia demonstrante re
ipsa ad vnam eandemque naturam refe-
runtur. Quiuis enim lectulis aegrorum
frequenter adsans attentusque spectator
tenet, quanti figura exanthemati cuidam
pro-

propria habenda sit, licet inde nomen suum acceperit — vt plane nullam mereatur attentionem, dummodo febris comitis causaeque proximae ratio habeatur.

Iam vero omnis aevi commenta a diuofene HIPPOCRATE ad nostra vsque tempora in eo consentiunt, quod primarum viarum impuritates cum exanthematibus morbisque cutaneis semper sociatae sint: atque pariter ad vitiandam cutim multimode conferre posse quotidiana experientia confirmatum videmus. Fingas etiam exanthemata phlyctenasque abesse, nonne symptomata plane eadem sunt quae in febribus gastricis vulgo obseruari solent?

Materies impura vere plerumque et auctumno euoluitur, hinc maior etiam eo tempore corporum ad exanthemata propensio; atque vt in Aphthis subsistam, his anni temporibus testante BOERHAAVE,
KET-

KETTELAEER aliisque Aphthae haud raro epidemice grassari solent.

Signa praeterea Aphtharum eruptioni praecedentia (§. 4.) et focia symptomata sat superque declarant, mali nostri fomitem in primis viis vnice quaerendum esse, communi omnium cutis exanthematum scaturigine. Indicant Aphtharum ex abdomine originem nausea, vomitus, diarhoeae male olentes, fecium color viridis, mucus et colluies ouorum albumini quandoque non absimilis. Quin adeo praedixit Cl. OOSTERDYCK futuram Aphtharum eruptionum ex anxietate, pondere stomachi, sensuum confusione somnolentia, singultu, tussicula sicca et frequenti screatu *d*). Haec trita adeo atque vulgo nota sunt, vt quamplurimis fortasse actum agere viderer, si diutius his insistere vellem.

Analogiam denique si spectemus, Aphthas affectionibus stipari semper invenie-

d) praecept. medic. praetic. Lugdun. 1773. p. 113.

veniemus, quae primarum viarum impuritatibus exordia ducunt. Sic ut alia taceam, praecipue miliaria Aphthas comitari solent; ut adeo materiem aphthosam et miliarem eandem esse iudicaret b. STOLLE rebus medicis nimis praematura morte ereptus e).

In hoc versatur etiam tota fere medendi methodus. STOLLIVS febrem miliarem, petechialem, scarlatinam, vriticatam. erysipelatosam aphthosam cet. matura ventriculi et intestinorum euacuatione praeuertit, morbumque repente in incunabulis enecuit. Perturbata alvo ut ut pauca subducantur delentur faciei exanthemata: et experientiae res est exanthemata totum corpus obsidentia vna emesi feliciter sublata esse, cuius histori-

e) rat. medendi T. II. p. 167. in miliaribus plura observantur Aphthis satis similia, exsiccantur, decidunt renascuntur similiter HAMILTON de febre miliari p. 71.

storiā valde memorabilem DICKSON tradidit *f*). Videtur itaque diathesis quaedam, seu fomes peculiaris exanthematibus gignendis aptus sanguini inesse, qui ab intestinis egressus ad cutim nunc tendit. Nonne vero ex hisce et supra memoratis signis colligere licet, Aphthas plerumque prius haerere in oesophago et ventriculo antequam in faucibus appareant? —

§. 9.

Uterior causarum expositio.

Variis vero inquinamentis, et vario modo contaminari neonatorum infantumque abdomen fas superque liquet; dummodo liberorum (ne dicam egenorum) educationis rationem habere velimus. Vitia autem haec, ut vulgo committi solent, abunde perstrinxere viri longe celeberrimi

CAM-

f) in medical observations and Inquiries Vol. II. p. 313. plura exempla commemoravit Cl. WELTI in diff. Exanthematum fons abdominalis Goettingae 1784.

CAMPERVS, VNTZERS, LOCKIUS,
SCHVLZE, PORTENSCHLAGER, RAV-
LIN, CLARKE, BLAKAY, BALLEXERD,
KRÜGER, BROUZET, DESESSARZ, alii-
que de liberorum educatione physico-me-
dica scriptores, vt illa paucis tantum at-
tigisse quatenus ad scopum meum spe-
ctat, sufficiet.

I. In horum numerum primo loco me-
rito neglectam in neonatis primarum
viarum euacuationem refero.

Oeconomia foetus vtero inclusi ita
comparata est; vt in intestinorum tra-
ctu faex quaedam fusca, subuiridis, tenax,
et vnguento similis fecernatur. Dedit ita-
que natura prouida in matrum mammis
colostrum, vti conuenit inter omnes, quod
pro sua insita virtute meconium educat
et neonatorum intestina purget.

Videmus hinc infantes quibus dene-
gatum est colostrum, dirissimis tormini-
bus, motibus spasticis et convulsivis a pri-
mis iam unguiculis excruciiari. Atque
haec symptomata Aphtharum eruptioni
praecedere solent.

Contenta nunc in intestinis meconii
reliquiae haud satis euacuatae, lac corrup-
pant, hinc acrimonia in ventriculo, cru-
ditates, atrophia rel. ingensque mucii fat
tenacis copia haerere incipiet in vasorum
extremis (§. 3.) Aphthis gignendis idonea.

II. Deinde huc pertinent causae omnes
quae generationi colluiviei cuiusdam
fauent. Rex sex non naturales pari-
ter expendendae sunt.

Matres ut plurimum infantibus lac
praebent quoties vagiunt, intempestiva et
peruerfa sane methodo. Verum enim
vero

vero rarissimo casu fame vexantur quando vagitus edunt infantes, sed plerumque faecibus aluinis aut vrina arrosi, vel intestinorum torminibus correpti sunt. Tanta itaque nutrimenti copia subinde obrutus ventriculus, laxioris caeteroquin texture, hanc rite concoquendi haud pollet robore, hinc cruditates, lactis coagula et spontaneae ingestorum corruptiones producantur, chylus vitium inducit, obstructionsque vasorum et glandularum mesenterii gignuntur. Dum ad mammam obdormiscant, lac in ore stagnans acrimoniam assumit, erodit genas, fauces, linguam et ab immunditie et acredine pustulae nunc efflorescunt.

Quin adeo haud raro in ipso lacte malorum fons vberimus quaerendus est. Si enim mater vel nutrix rerum domesticarum penuria laboret, libidini si nimis indulgeat, animique affectus gubernare

nesciat: vel si vino aut poculis spirituosiss
 ebibendis dedita, si gulae non obtemperet,
 si proterua sit, immunda aut morum tur-
 pitudine aliqua coinquinata; lac eius re-
 pente degenerat, coacescit crassiusque
 euadit, atque sic malorum cohors lacten-
 tibus per mammas transmittitur g).

Cibus praeterea infantum tenerae ae-
 tati haud conueniens, pulmentum e fa-
 rina tritici paratum neonatis ingestum,
 carnes fumo induratae, acria omnia, fal-
 sa, piperata intus a nutrice vel infantibus
 assumpta, inertia et desidia corporis, mo-
 tus defectus, vigiliae, animi affectus tri-
 stes, nimiae excretiones, humores acres
 retenti, imminuta perspiratio, habitatio
 humida et alia huiusmodi labe multiplici
 corpus vitiant.

§. 10.

g) HARRIS de morbis acutis iufantum p. 14.

§. 10.

Aphtharum medela prophylactica in genere.

Videmus iam Aphtharum causas esse quidem multiplices, re autem vera vnus tantummodo eiusdemque generis: nempe vnice ex corrupta et impura primae regionis colluie surgunt *h*). Accusarunt aliqui acidum, quod vellicet intestina, et acredine pustulas efficiat, alii bilem corruptam vel humorum alcaliscentiam nimiam. Videntur tamen in infantibus humores maxime ad acidum vergere, ita vt et fudor et halitus perspirabilis tenellorum horuncce corporum, massam fermentantem exprimat, et volatile quid acidulum exhalet *i*).

Quare si ob concoctio-
nes

h) Cel. TODE Aphthas a vomica prope ventriculum sita crepaturam passa, cuius pus membranam oris attolleret vidit Collect. Soc. med. Havniens. T. I. 1774. p. 113.

i) LORRY l. c. p. 437. HARRIS, l. c. CHALMERS on the Weather and diseases of South Carolina p. 91.

nes vitiatas, aut minus bene confectas vel impediatur exhalatio illa, vel cohibeatur in vasis, tunc magis euoluitur ad acredinem vsque manifestam acescentia illa. Inde nunc tormina oriuntur, diarrhoeae virides acidum spirantes, a salua infantum excoriatur adeo nutricis mamma et ab vno hoc fonte millena mala in aetatem teneram diffluunt. Certe itaque ab acido abundante corrosiuo infantum Aphthae efflorescunt, dum potius acris et corrupta bilis in adultis inculpanda fit.

Res itaque semper ex uotis cedit si morbi fomitem in intestinis certissime latere persuadere nobis potuerimus, quam meam sententiam egregie confirmat morbi historia valde memorabilis a Cl. GRANT nobiscum communicata *k*), narrat enim ille Aphthas quibus omnis oris circumferentia tege-

k) Enquiry into the nature rise and progress of the fevers p. 392.

tegebatur per dierum viginti et octo spatium semper vomitorio aut purgante porrecto pulsas esse, reuerfas statim simulac lac asininum, potus acidiusculi aut cortex peruuianus praeberetur. Nimis longum foret si scriptorum plura testimonia heic in medium proferre vellem, quae axioma hoc corroborant: nunquam tolli morbum funditus nisi primis viis prospererimus.

Primo itaque in neonatis et infantibus mundities non debet negligi. Lintheamina saepius debent commutari, ne fordes corporis recenti sudore resoluti ac per vasa cutis resorpti, humorum massam vitient. Os infantum eluendum est saepissime *), quin etiam lotio cum
aqua

*) Liquoris amnii guttulae ori inhaerentes in putredinem temere abeunt, hinc statim a partu collutio oris minime negligenda.

aqua frigida saepius repetita egregie
conducit.

Deinde causae omnes remouendae
sunt, quas Aphtharum eruptioni fauere mo-
do diximus. Iusto tempore eliminetur me-
conium, praebetur infantibus nutrimen-
tum illorum aetati conueniens, nutricis
bonae cura geratur cet.

Quod si autem nihilo tamen fecius
anxietas, tormina aliaque signa appareant,
quae plerumque Aphtharum eruptioni prae-
cedere solent (§. 4) tunc sedulo exami-
nandae sunt causae unde ortum duxerint
symptomata, eaeque remouendae. Pro-
pinetur dein infanti potus copiosus, blan-
dus, demulcens, vel si lac adhuc ducat eo
vtatur mater siue nutrix. Iniiciantur ene-
mata leniter purgantia, et per os ingeran-
tur remedia idonea.

Os infantis, internum etiam examinandum est, et si huc vel illuc partes tenui mucilagine obductae conspiciantur, vel punctula appareant albicantia, frequenter debet elui et abstergi ne cuticula in phlyctænas eleuetur.

Huic scopo inseruit aqua communis tepida, vel quod maiorem usum praestat Infusum siue decoctum semiuinosum salviae cum melle iunctum, vel aqua etiam communis qua sacchari frustulum solutum fuerit. Alii commendarunt infusam florum sambuci cum melle cet.

Solent etiam nutrices loca ista foliis salviae vino vel aqua madefactis saepius fricare, quod utilitate omni non plane destitutum est. Morbus tamen raro penitus tolli, vel etiam praecaueri nequit nisi cieatur vomitus concussu tenacia omnia expediturus, aut alius moueatur.

Aphtharum medela curatoria.

Quibusnam vero utamur euacuanti-
 bus, sit penes auctores fides, perinde
 esse videtur. Celeb. SELLE purgantia
 tanquam optimum Aphtharum antido-
 tum commendavit *l)* Ill. van SWIETEN
 Aphthas saepe purgantibus adeo praeca-
 vit *m)*. Cl. BROVZET emetica purgan-
 tibus mixta extollit *n)*, et consentientem
 habet STOLLIVM, qui emeto - catharsi
 Aphthas saepe etiam absterfit *o)*. KETTE-
 LAER clysterum usum repetendum toties,
 laudavit quoties aluus stipata sit, ut
 eluantur intestina & massas inutiles eru-
 ctent *p)*. Sic Cl. ARMSTRONG in Aphthis
 pro-

l) medic. clinica p. 113.

m) l. c. p. 299. sq.

n) Educat. med. des enfans. p. 106.

o) Rat. med. T. III. p. 6. T. II. p. 167. 212. sq.

p) l. cit.

prodesse dixit emetica, purgantia, antimonialia omnis generis et clysteres *q*).

Sed se singulis in specie dicendum est. Emetica infantibus praescripta omnibus medicamentis reliquis palmam praeripere videntur, quando morbi fomes in ventriculo adhuc latet, et anxietas, singultus, ructus male olentes vel vomituritiones ipsae adsint. Non vero solum ideo praeferenda esse censeo quia mali causam tollant citius, sed maxime propterea, quod minus debilitent quam purgantia, et tamen aluum simul et ventriculum exonerent.

Optimum sese mihi semper praestitit vinum antimoniatum *НУХНАМІ*, pro re nata aliquoties infantibus propinatum. Primis aetatis hebdomadibus plerumque sufficiebant guttulae quinque ad decem
atque

q) Account of the diseases most incident to children
p. 36.

atque fatis tuto praeberi possunt. Mense tertio et quarto guttulae decem vel duodecim ventriculum subuertunt. Quindecim vel viginti guttulae in puero trium vel quatuor annorum emesin fatis validam cient. Cl. SCHAEFFER syrupum e cichoreo cum rheo commendauit, vel tincturam rhabarbari cum oxymelle squillitico, quo vero nunquam usus sum r).

Quod si autem emetici prima dosis frustra fuerit ingesta, post horae interualum iteranda erit, donec vna alteraue emesis suboriatur. Saepe vnico hoc remedio tempestiue Aphtharum eruptionem praecaui, vrgente vero iam morbo cautione opus est.

Simili ratione remedia purgantia neonatorum tenerae aetati debent esse acco-

r) Annot. ad Cl. ARMSTRONG libell. citat.

comodata. Interdum adeo curationem absoluunt penitus, quando iusto tempore fuerint adhibita. Hinc initio ingesta morbum saepe sufflaminarunt.

Damnauerunt tamen multi eoooproticorum vsum, quia hypercatharsin intra paucas horas lethalem inde natam viderant. Cauendum est itaque ne tunc ingerantur quando densae imprimis haerent in intestinis crustae aphthosae, atque haec loca cruda vel excoriata fuerint. Initio vero et in fine morbi, crustis aphthosis iam deciduis et per aluum prodeuntibus maximam vtilitatem praestant, vt per aluum expellantur crustae penitus, ne diutius relictæ et corruptæ noua mala producant.

Laudantur autem maxime purgantia lenia, siue lubricantia, quae simul roborandi vim possident. Optimæ notæ sunt rhabarbarina, praesertim si cum absorbente quo-

quodam iungantur, quod acidum com-
pescat, hac praescripta dosi vt alius ali-
quoties de die deponatur. Huius census sunt
syrupus e cichoreo cum rheo guttulis ali-
quot olei tartari per deliquium adiectis, vel
etiam tinctura rhei nupta magnesia. Exu-
lent absorbentia reliqua, terrea cet. Nec
mannata placent. Habent enim id cun-
dulcibus commune, quod in debilioribus
fermentationem facile subeant, qui etiam
ex vsu eius tormina concipiunt, distensio-
nem abdominis; cet.

Iuuat etiam purgantia refractis dosi-
bus ingerere, ne vilo modo oriri possit
hypercatharsis.

Inter haec praesidia, enemata ne-
quaquam negligenda sunt. Crustae enim
aphthosae, densae quandoque et exsic-
catae, toti primarum viarum superficiei
pertinacius adhaerent, debent ergo in
facilem citumue lapsum disponi, quod
ene-

enematibus lubricantibus et detergentibus egregie obtinetur. Interdum adeo hisce vnice acquiescendum est, quando omnis primae regionis superficies Aphthis adeo obsita fuerit, vt vel deglutiri nequeat potus, vel deglutitus non possit absumi per venas bibulas, sanguinique commisceri s).

Parari autem possunt clysmata haec ex decocto radicis graminis, bardanae, taraxaci, auenae excorticatae hordei perlati et similibus, lac etiam dupla aquae copia dilutum insigniter profuit. Si aluus nimis stipata sit, acui debent enemata purgantibus remediis, vt venter aliquoties de die exoneretur.

Quod reliquum est, adhibeantur ea omnia quae materiae morbosae expulsionem iuuare possint. Oportet enim materies solvente

s) van SWIETEN l. c. p. 212.

uente et iugi potu semper idonea reddi, vt euacuanti pharmaco quiuit obedire. Subministretur itaque potus attenuans, demulcens, farinosus, saponaeus. Huic scopo inseruiunt potus omnes calidi, succus raparum expressus cum saccharo, succus dauci expressus cum melle rosarum. Decoctum feminum lini cum melle simplici, vel rosarum quod saporis gratiam conciliet, vel longo vsu probatum raparum decoctum melle edulcoratum r) Prodest etiam testante van SWIETEN iusculum carnis vitulinae cum oryza et rapis contritis coctum, cuius defectum supplere possunt pauperes cereuisia tenui saccharata. Decocta praeterea radicum graminis, taraxaci, althaeae, scorzoneræ, foeniculi, chinae, acetosae, cerefolii al. quibus succus citri addi potest vt saponi consulatur, huc etiam spectant.

Cibus

t) ET TMUELLER primo commendauit raparum decoctum l. c. STARKE l. c. p. 204.

Cibus blandus esse debet, liquidus, tenuis, quando necessitas et consuetudo praeter lac etiam alia alimentorum genera infanti recens nato offerre iubeant. Si vero lac ducat infans, hifce utatur mater. Acris omnia, falsa, fumo indurata exulent. Et si lactis vitio Aphthae prodierint exulet nutrix. Infantibus matre vel nutrice orbis, qui lacte solo aut cibo alio penitus aluntur, his missis, durante morbo felici cum successu praescribi potest decoctum auenae excorticatae nutrimenti instar, eiusque vices supplere potest decoctum granorum Sagu, ferum lactis cet. ad edulcorandam nimirum et eluendam sanguinem.

Quandoque, praesertim vero in neonatis tenellis conuenit nutrici ipsi vel matri ingerere pharmaca. Hunc in finem fat laudari nequit puluis nutricum ROSENSTEINIO dictus *v)* ex magnesiae albae

v) l. c. p. 23.

bae vncia, flauedinis corticum aurantiorum, feminis foeniculi, sacchari albi anadrachmis duabus in puluerem redactis compositus, quo bis, ter vel quater de die tantum fumere debeant, quantum cultri cuspide capere possint. Egregie conducit etiam potus copiosus, humorum acrimonium inuoluens, ex floribus sambuci, chamomillae, feminibus lini, Ptisana cum auena excorticata, hordeo perlato, radice graminis, taraxaci, bardanae. Nec sine fructu puluis rhabarbari cum magnesia ipsis exhibetur, cuius vires simul cum lacte in infantes transmittuntur.

Inter haec praesidia remedia externa simul adhiberi debent, vt eo citius Aphtharum crustae cadere incipiant. Huc pertinent, gargarismata, collutoria vel linimenta, quibus illiniantur crustae.

Gargarismata in infantibus nullius vsus esse possunt, nec etiam collutoria, quip-

quippe illico deglutiant infantes quidquid ipsis ad colluendum propinatur. Linimenta autem ex materia innocua conficienda sunt, vt tuto eorundem vsui in tenellis locus relinquatur, leni stimulo partes irritare debent, vt confluxus inde oriatur humorum, et crustae propelantur. In hunc finem egregie conducit solutio vitrioli albi a Cl. ARMSTRONG commendata x) qua summo cum fructu vsus sum, vel etiam spiritus vitrioli cum melle rosarum ad gratam aciditatem vsque temperatus, quo ter quaterue singulis diebus loca aphthosa illiniantur y). Interdum etiam infantes linctum hunc haurire possunt.

Simu-

x) l. c. p. 22. Rec. Vitrioli albi grana decem solv. in aquae communis, vel decocti hordei perlati, aeneae rel. vncijs octo.

y) Cl. LIEV TAVD prax. med. T. VI. p. 269. aquam Rabel. instar Spirit, vitrioli habuit.

Simulac autem Aphtharum crustae deciderunt, vel cadere incipient, loca cruda et excoriata sint, tunc mollissima et blandissima sola adhiberi debent. Pulcherrime dolorem lenit solutio gummi arabici et tragacanthae, mucilago feminum cydoneorum cum aqua falviae, vel cum succo semperviui maioris partibus anaticis, mixtus. cl. BVECKING vitellum oui commendavit, cremore lactis subactum z) ill. STARKE syrumpum diacodii extollit, cum mucilagine feminum cydoneorum et aqua communi iunctum a). Sic egregie adhiberi possunt etiam fomenta circa collum, balnea tepida rel.

Si autem dolor minui iam incipit, tunc leniter adstringentia in auxilium vocanda sunt, vt sensim nimis dilatata vasa constringantur. Praestat vsum egregium
spi-

z) l. c. p. 206.

a) l. c. p. 187.

spiritus vitrioli, vel falis cum melle rofarum *b)* — rob dianucum, diamororum cum spiritu vitrioli, quantum ad saporis gratiam conciliandam sufficit —, succus semper viui maioris, spiritus cochleariae cum succo citri ab ill. STARKE laudatus *c)* van SWIETEN decocto agrimoniae cum melle rofarum utebatur. Sic nuperrime a cl. BANAV decoctum corticis vلمي commendatum est *d)*.

Omnia instar esse potest linimentum cum Borace confectum, magnis vndique encomiis celebratum. Nec utilitate caret, si quandoque aliquot solutionis guttulae

b) MEAD monit. et praecept. ed. a WIN. TRINGH. T. I. pag. 29. commendavit etiam Elix. Aloes c. melle rofar. aceto dest. et vng. aegytiac. mixtum.

c) l. c. p. 82.

d) in Journal de Paris A. 1783. N. 255.

guttulae infantibus propinentur, quem in finem a Cl. MELLIN haec solutio commendata est *).

Rec. Boracis venetae drachma
 Aquae rubi idaei vnciae tres
 Syrupi rubi idaei vncia.

qua illiniantur subinde Aphthae. Valde placet etiam sequens solutio.

Rec. Mellis rofarum vel
 despumati l.
 Syrupi papaueris albi l.
 Rob. dianucum l.
 diamororum vncia

Boracis venetae drachma
 ad illiniendas Aphthas. Tali ratione mira cum varietate mutari possunt formulae, dummodo leniter adstringentia feligantur.

Quo-

*) Kinderarzt p. 122.

Quotiescumque vero linimenta ista fuerint adhibita, statim os infantis debet elui et abstergi, vel aqua communi tepida, vel cum ptisana quadam supra memorata, ut eliminentur crustae, ne corruptione sua Aphthas denuo prouocent. — Atque his remediis cura plerumque Aphtharum vulgarium, benignarum absoluitur.

Sed de symptomatibus, Aphthas concomitantibus nonnunquam, paucis praecipendum adhuc superest. Si ex irritatione superioris ventriculi orificii, Aphthis obsessi, vel ab ipsa ventriculi excoriatione singultus maxime molestus oriatur: huic malo egregie obuiam itur opiatis, matri vel nutrici propinatis. Potest etiam ptisanis admisceri syrupus e meconio, vel papaveris albi vel diacodii. Clysmata iniicienda sunt demulcentia, vnde sensim eluantur crustae.

Si diarrhoeae vrgeant nimiae, enematis mucilaginosi et inuoluentibus haefistendae sunt. In hunc sopum commendatur solutio gummi arabici, decoctum avenae excorticatae, al. Interdum adeo ad opiata confugere cogimur, quod tamen non temere faciendum est, et nisi summa vrgent necessitas. Solent enim diarrhoeae istae ex nimia sordium acrimonia vt plurimum originem trahere, quae si cohibeatur in corpore, plura adhuc et grauiora inde symptomata oriantur necesse est. At si vitalis vrgeat indicatio, tunc prescribatur matri seu nutrici, laudanum liquidum SYDENHAMI, vel quod praefendum, opium crudum. Infantibus etiam syrups e meconio, vel papaueris albi praebere, vel enematis admisceri poterit.

Saliuatio modum etiam quandoque excedit, facile tamen compesci poterit si neglecta supra commendata adstringentia

ite-

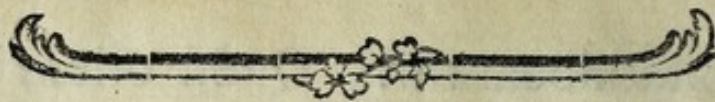

iterum adhibeantur. Quod etiam praestat decoctum herbae salviae, veronicae, agrimoniae caet. cum melle rosarum et aliisque huius census sunt.

§. 12.

Eadem medendi ratio seruanda est quando alii morbo Aphthae superuerint. Sic accedunt dysenteriis diuturnis, eclampsiae, conuulsivis motibus et dentitioni difficili, solent tum plerumque magis intendi symptomata, vrget febricula, et materiae morbosae maior est malignitas. Praesagium maxime desumitur ex morbi duratione et aegroti viribus. Caeterum medendi methodus manet eadem, vt vltiori huius tractatione supersedere possim.

SECTIO II.

DE

APHTHIS COROTROPHEORVM
ORPHANOTROPHEORVM ET NOSO
COMIORVM MALIGNIS.

§. 13.

Aphthis infantum generatim iam expositis prout vulgo solent occurrere, causisque earum, symptomatibus atque indicationibus curatoriiis seorsim ponderatis: perpendenda superest species Aphtharum altera, *maligna*, Corotropheis Orpharotropheis et Nosocomiiis pernicialis.

Morborum infantilium imprimis autem Aphtharum scriptores fere omnes, malignam hanc Aphtharum speciem silentio plane
prae-

praetereunt. Artis obstetriciae scriptores qui simul infantum morbos pertractarunt, etiam silentio vfi sunt, si vnum excipiam LEVRETVM Galliae olim ornamentum a).

§. 14.

Solet plerumque haec Aphtharum species maligna intra Nosocomia, Corotrophea et Orphanotrophea maxime contineri. In Corotropheis parifinis RAVLIPO teste *endemice* grassatur b); vt adeo minus non fit in hac Aphtharum specie, mala omnia supra enarrata iunctim reperiri (§. 5. 6. 7.).

Morbus plerumque paucis post partum diebus ingruit. Primo os neonatorum inter-

a) Observat. sur l'allaitement des enfans, Journal de Medecine Vol, XXXVII, p. 46. sq.

b) Traité de la Conseruation des enfans T. II. p. 276.

internum sensim sensimque pallefcit, diu noctuque vagitus edunt tenelli et quaerimonias, contabescit totus corporis habitus, flaccescit cutis. Siti misere excruciantur, tormina oriuntur, vomituritiones et ructus acidum redolentes. Adfunt diarrhoeae continuae, aquosae interdum autem virides, odorem acidum vel foetidum spargentes. Interea febris et calor intenditur, pulsus frequens est, motus interdum conuulsiui superueniunt, atque nunc a labiis incipiunt tumores albicantes, inaequales in veras pustulas quandoque abeuntes, vuulam, gingiuas, linguam, palatum, fauces, tonsillas, gulam, asperam arteriam totumque intestinorum tractum depascentes. Quin adeo ab erosione faciem circa anum inuentae sunt pustulae Aphthis simillimae. Vidi etiam nutricis mammas Aphthis obsitas fuisse, et erosas. Tandem in squamas decidunt, atque morbus vt plurimum intra duas vel tres hebdo-

domades terminatur c) si naturae sit relictus.

§. 15.

Aphtharum malignarum criteria.

Aphtharum symptomata, eruptioni praecedentia, maioris sunt momenti et numerosiora. Denso simul agmine prorumpunt Aphthae. Color ut plurimum flauus esse solet, opacus vel brunus. Facile con- crescunt, duro cortice omnia obtegentes hinc etiam intensiora sunt mala inde oriunda, supra iam (§. 6.) a me tradita. Si tandem decidant crustae illico nouae renascuntur adhuc densiores. Mala remanent omnia v. c. tormina, singultus, anxietas. Sexies septiesue denuo emergunt, vnde
ma-

c) DOUBLET memoire sur les symptomes et le traitement de la maladie venerienne dans les enfans nouveaux nés a Paris 1781. p. 18.

COLOMBIER obseruat. in l'Hist. de la societé royale de Medecine A. 1779 a Paris 1782 p. 18.

macies corporis, facies hippocratica, meteo-
rismus et mors denique superuenit.

§ 16.

An contagiosae sint et criticae?

Solet plerumque haec Aphtharum spe-
cies maligna, contagiosis morbis anume-
rari. Obseruatum enim est, grassari illas
epidemice, et per Corotrophea vndique
dispergi; hinc illa facta conclusio conta-
giosam esse eius indolem: — quod tamen in
dubium vocandum esse arbitror.

Si enim signa Aphtharum benigna-
rum malignarumue eruptionem indicantia,
et socia symptomata rite examinemus,
iam elucescit Aphtharum speciem vtram-
que vnice in eo differe a se inuicem, quod
materies peccans acrior facta, vel etiam
maiori copia in Aphthis malignis adsit,
quam plerumque in Aphtharum specie
vul-

vulgari esse soleat. Hinc intensiora omnia. Iam vero experientiae res est, Aphtharum speciem vulgarem vnice ex primarum viarum saburra proueuire et contagiosam non esse, quid miramur ergo quod in Corotropheis, Orphanotropheis et Nosocomiis quae praegrandem infantum numerum continent, quibus vna eademque vitae ratio, bona et mala communia sunt morbus etiam communis (epidemicus) ex una eademque causa natus suboriatur? Sunt enim Aphthae hae malignae, supra iam descriptis adeo similes, vt contagiosis morbis annumerari plane nequeant.

Simili ratione Aphthae hae malignae criticae vocari nequeunt. Sunt enim pustulae in ore efflorescentes effectus materiei cuiusdam in ventriculo et intestinis haerentis, causam si tollamus cessat etiam effectus. Ex simili materiali causa morbi varii proueniunt, quis vero vnquam hos
omnes

omnes vocabit criticos? Nulla in hoc abdominalium morborum genere crisis oriri debet, nec oriri potest quando mali causa in primis viis haerens, euacuantibus remediis tempestiue exturbatur, simulac in corpus agere incipiat. Sin autem haec euacuantia, vel inscitia medentis, vel peruersa medendi ratione neglecta fuerint, vel adeo incongruis remediis sordes cohibitae sint, tunc praepostere materies acris a natura per sudorem et vrinas expellitur, prorumpunt tunc huc illuc pustulae quae malo sane nomine criticae vocantur, atque morbus protrahitur euacuantibus remediis iusto tempore adhibitis breui debellandus. Sic in Aphthis mali fomes latet in corpore sanitati struens insidias, si recipiatur ab humoribus et cum sanguine circumuehatur non leuatur aegrotus, verum intenditur morbus; et peiora fiunt omnia.

§. 17.

Aphtharum malignarum causae variae.

Si itaque experientiae consentaneum est, Aphtharum causam generalem in impura primae regionis colluie vnice latere (§. 8.) Si verum est, symptomata fere omnia quae malignas Aphthas comitari solent (§. 13. 14.) anxietas scilicet, somnolentia, fitis, diarhoeae foetidae et alia plane esse eiusmodi, vti vulgo in febribus observantur quae ex primae regionis vitio nascuntur, quid amplius dubitamus Aphthas has malignas in morborum gastricorum numerum referre, Aphthasque has gradu tantummodo a vulgari Aphtharum specie diversas esse.

Quae itaque de causis Aphtharum in genere supra iam prolata sunt, haec etiam de his Aphthis malignis valent. Causae eadem subsunt, modo altius latere solent,

E et

et quod magis dolendum est, in Corotropheis difficulter remoueri possunt. Caeterum omnes sunt eiusmodi vt primarum viarum acrimonia seu colluies, inde nasci possit. LEVRETUS olim primae regionis saburram vnice pro causa agnouit *d)* Cl. COLOMBIER aerem corruptum morbum producere suspicatus est cet. Non vero vna saltem causa vel altera Aphtharum eruptorii fauet, sed plures simul conspirant, quod ex vitae ratione in Corotropheis et Nosocomiis consueta facile eruitur.

I. Misera vetitae libidinis progenies in Corotropheis suscepta, colostro fere semper caret, quod intestinorum tractum a sordibus in vtero collectis liberet (§. 9). Nutricis lacti deest maior partium aquearum quantitas et teneritudo, quae recens natis maxime prodest, hinc lac illud

d) Journal de Medec. T. XXXVII, l. c.

lud quod a natura parentis tantopere distat, a debiliore neonati ventriculo nequit concoqui, et optimum vni alimentum alteri pestiferum euadit.

II. In Corotropheis et Nosocomiis Nutricis etiam delectus seuerior haberi nequit. Docuit enim experientia, nullum esse morborum genus cuius causa in tota humorum massa latet, quod cum lacte tenellorum corporibus communicari nequeat. Acrimoniarum sane omnis generis, miasmatum, contagiorum, venenorumque per lac propagatorum exempla abunde obseruata sunt. Et quis est qui valeat enumerare mala infantibus e nutricibus metuenda e)!

III)

e) ASTRUC traité des maladies des femmes T. VI. p. 182. sq. MAURICEAU L. III. c. 33. DES-ESSARZ, ROSENSTEIN et alii qui ea quae in delectu nutricis obseruanda sunt docuerunt.

III) In Corotropheis quandoque nutritrix vna duobus vel pluribus adeo infantibus lac praebet, non sine maximo vnus cuiusque detrimento. Quidquod infantibus ob nutricis defectum brutorum lac non raro propinatur. Hinc cum lacte saepe malorum primordia infantum corporibus ingeruntur.

Magna praeterea malorum cohors ex vitio alicuius rerum non naturalium in teneram aetatem redundat. Morbi enim qui cutem despascuntur fere omnes, ab excretis, et praecipue a retentis pendent. Infantum pori cutis patuli vndequaue spirant, et vaporem exhalant pasta fermentatae aemulum, vt infantum cubatorum vicinior atmosphaera tota repleatur *f*). Quare etiam in infantum diuer-

f) Quod etiam obseruarunt Cel. LORRY l. c. p. 271
et RAVLIN l. c. p. 282.

verforiis nisi mundities summa adhibeatur acidum fermentescens oculos vellicare, nares ferire, et respirationem inhibere valens spargitur, et diffunditur vndique. Mundities similiter neglecta, habitatio in locis humidis, vliginosis, insalubribus, et quotquot circa liberorum educationem, atque res non naturales committi possunt vitia, Aphthas benignas malignasue ocyus ferius prouocant.

§. 18.

Aphtharum malignarum medela prophylactica.

Praecauentur autem Aphthae malignae certissime, dummodo vitia haecenus enumerata sedulo caueantur. Quoties itaque in Corotropheis et Nosocomiis infantes recipiantur, his statim colluuiēs impura subducatur. Neonatis praebeatur

lac nutricis paulo ante enixae (si deficiat mater) quod ad naturam parentis proxime accedit.

Quod si autem lacte animalium penitus alendus esset infans, tunc eligatur lac quod quam proxime humano veniat. Euicit variis tentatis experimentis b. SPIELMANN g) lac asininum infanti eo magis conducere, quo minus ipse a partu distet. Lac asininum sequitur id quod equae fundunt, cum autem hoc, pinguedine humano cedat, eodem plus casei vehat, hinc e bruto obefiore et citius a pastu est mulgendum. Lac autem quod ex vaccis et reliquis animalibus desumitur, infanti minus bene exhibetur, quorum vnumquodque
eo

g) Diff. de optimo infantis recens nati alimento §. XX. p. 32. Consultation de la faculté de Medecine de Paris en faveur des Enfants trouvés de l'hospital d'Aix en Provence in Roux Journal de Medecine T. XLIV. p. 307. sq.

eo est deterius quo plus vehit siue pingues siue caseosas partes, nutritioni teneri infantis ineptas, et per vires eius digerentes non attenuandas. Interea cum lac equinum atque asininum non raro deficiat, cogitandum erat itaque; quibusnam demum subsidiis lac vaccinum, vel caprinum, vel ouinum emendari queat atque corrigi, quod experimentis suis perfecit SPIELMANN. Is enim docuit amygdalas dulces cum lacte emulfas, quibus dein aqua affunditur, optime pinguedinis et casei abundantiam in lacte animalium corrigere, atque vires deficientes lactis materni in nutriendis infantibus optime supplere.

Alimenta etiam, quae praeter lac infantibus offerri possunt, naturae illorum esse debent accommodata. Loco farinae crudae recipiatur panis bene coctus, ad consistentiam pultis reductus. Sedulo tamen caueatur, ne fordibus conspurcata, aut in fermenta-

tationem iam iam abeuntia alimenta tenellis committantur. Impium sane officium infantibus nutrices praestant, quod comminuant in ore cibos atque tepefaciant, priusquam eos neonatis porrigant. Cibus etenim salua vetulae talis, et reliquiis ciborum in putredinem iamiam abituris, dentium carie praemorforum arrosorumque squalore mixtus, lentum his venenum tradit, quo magis alienae foeminae corruptam et suspectam vitam degentes hoc officio fungantur.

Ante omnia vero munditiei studeant nutrices. Inquiratur quam saepissime quanam sit illarum vitae ratio? an labe aliqua inquinatae sint? cet. Si ex vitio quodam lactis nutricis laboret infans, exulet nutrix. Cauendum erit etiam ne intempestiuo tempore lac ducant infantes (§. 9.) neque ad mammam obdormiscant.

Abluantur frequentissime infantes, atque os aliquoties de die eluatur. Munda sint linteamina, lectulique, et beneficia omnia

Pateat aeri vbique in infantum diuersis accessus liberior, hinc valdopere commendandus ventilatorum vsus. Aperiantur de die fenestrae, et effluvia impura corrigantur suffimentis aromaticis, vel etiam puluere pyrio carbonibus immisso, cuius vsus certe est egregius. Caeterum obseruentur ea omnia quae supra iam allata sunt praesidia.

§. 19.

Aphtharum malignarum medela.

Quod si autem morbo iam laboret infans, a reliquis statim segregandus erit. Decumbat in conclauis sicco, bene mundato

quod aer purus ambeat, mutantur lintamina vt sicca omnia et bene munda sint. Dein inquiratur quaenam causa morbi subsit, eaque statim remoueatur. Si nutrix inculpanda sit, seligenda erit altera, vel brutorum lacte aut cibo alio alendus infans.

Nunquam tamen prosperum effectum assequemur, nisi infantum abdomini prospexerimus. Id sane signum erit certissimum impuritatum in abdomine haerentium, quod enatae sint Aphthae. Quotiescunque itaque ex debili ventriculo vel pravae diaetae vitio colluies impura orta, aut meconii euacuatio neglecta sit, ea statim debet aggredi. Egregium usum praestat pulvis rhabarbari cum magnesia, nutrici ingestus, cuius usu Aphthas vere malignas vnice debellauit sagacissimus TODE *h*). Conuenit etiam infantibus syrupus e cichoreo
cum

h) Bibliothec. medico chirurgic. T. VI. p. 7.

cum rheo, vel si aetate prouectiores sint tinctura rhei cum magnesia, vt aliquoties de die alius fecedat. Mirifice prodest etiam puluis nutricum ROSENSTEINI supra iam praeceptus, cuius certe egregii effectus testis toties euasi, vt satis commendare nequeam, quotiescunque torminibus corripiantur infantes, vel diarrhoeis aut affectu quodam alio laborent, licet Aphtharum metus non adfit.

Subministretur dein nutrici potus copiosus, blandus, materiei acrimoniam demulcens. Cibo vtatur tenui, neque falsa neque acri. Vitet omnia quae in tenerum neonatorum corpus vlllo modo agere possint.

Enemata praeterea nequaquam negligenda sunt. Quin adeo in hac Aphtharum specie maligna omnibus reliquis remediis praestant. Relaxant enim fibras intesti-

finorum, humectant corpus, tenacius meconium diluendo, acrimoniam inuoluunt, atque mali fomitem leniter subducunt. (§. II.).

Si nimis diarrhoeae vrgeant, aut fecium acrimonia partes erodantur, purgantia remedia non nisi summa cautione tentanda sunt. Praestat potius enematibus folis uti, ex decocto mucilaginoso paratis. Nutrici detur potus copiosus, demulcens, et aliquoties de die puluerem nutricum ROSENSTEINII capiat. Opiata plane nunquam admittenda sunt.

Si aluus nimis praeclusa sit, enemata acui possunt vel tinctura rhei, vel purgante alio ut rite secedat.

Optimum infantum nutrimentum lac est. Si autem infans nutrice careat, propinetur illi potus copiosus, blandus, ex femi-

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a letter or document.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a letter or document.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a signature or closing.

minibus Sagu, auena excorticata rel.
paratus. Si vero tota oris capacitas Aphthis
obsita fuerit, vt deglutire nequeant infan-
tes, enemata sola, balnea tepida, omnisque
generis fomenta adhibenda sunt.

Vt vero cito secedant crustae, saepius
linimento quodam illiniri debent, cui de-
tergendi vis inest. Optimi vsus est lini-
mentum quod vitrioli spiritum vel boracem
recipit. Caeterum omnia supra iam lau-
data huc pertinent, eademque encheiresi
adhibenda sunt.

Quandoque etiam in hac Aphtharum
specie maligna euenit, vt liuescant, vel ni-
grescant adeo crustae, atque in putredinem
abire minentur. Huic malo optime mede-
tur euacuantibus remediis tempestiue ad-
hibitis. Si vero haec neglecta fuerint, et
gangraenae vel putredinis metus iam im-
mi-

mineat, eluatur os infantis saepissime decocto corticis peruuiani cum borace, vel infusorutae, serpentariae, salviae, contraiervae cum spiritu vini camphorato, spiritu vitrioli falis, melle rosarum, alumine et aliis. Nec sine fructu haec per aluum iniiciuntur.

Probum etiam effectum praestabit aer fixus.

Reliqua symptomata, singultus scilicet, salivatio modum excedens, et alia, supra iam praecepta methodo compescenda sunt.

§. 20.

Iam vero per se patet, conuenientem haud quaquam esse methodum, a viris quibusdam, caeteroquin egregiis, propositam, Aphtharum nempe malignarum curationem vesicatoriis et cardiacis aggreg-

grediendam esse. Quod ad vesicatoria at-
tinet, haec morbi genio nequaquam
respondent, vt damna taceam, quod etiam
de cardiacis valet. Sunt enim haec car-
diaca optima quae morbi causam tollunt,
caetera damnanda sunt.

§. 21.

Aphthae venereae, scorbuticae.

Maxime perniciales neonatis sunt
Aphthae, quae effectibus syphiliticis conna-
tis, aut per basia susceptis superveniunt. So-
lent tunc longe lateque serpere vlcuscula,
mulco albo vel griseo obductae, cum foetore,
oris, et si diutius durent, cum vomeris. offi-
umque vicinorum erosione iunctae. Inter-
dum morbi indoles non temere eruitur. Si
autem perspecta sit, tunc antisyphilitica,
fumigationes ex hydrargyro aliaque adhi-
benda sunt, primarum viarum simul ra-
tione

tione habita. Cl. COLOMBIER ad eluendas illiniendasque Aphthas mercurii sublimati solutionem commendauit *i*) Nec sine fructu erit decoctum mercurii viui cum aqua communi. Forsan etiam decoctum corticis Pruni padi LINN. a Cl. BIORNLVND nuperrime in lue venerea laudatum *k*) in Aphthis venereis instar linimenti, seu colutorii proderit? quod vltiori tamen experientiae relinquo.

Si ex diathesi quadam corporis scorbutica Aphthae malignae prodierint, quod ex foetore oris, stomacace, colore liuido aliisque signis patet quae scorbuticam diathesin indicant, remedia antiscorbutica, cum euacuantibus iuncta speratum praestabunt auxilium.

Sic

i) l. c. p. 181. DOUBLET l. c. Consultat. de la faculte de Medecine à Paris in ROUX Journal de Med. T. XLIV p. 31. MAURICEAU l. c. Ar. 34. FABRE al.

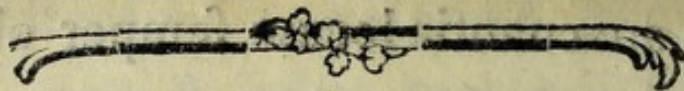
k) in Act. suecicis Vol. V. p. 213.

Sic euacuantia locum semper obtinent quando miliaria, petechiae, crusta lactea, aliaque Nosocomiorum mala domestica Aphthis superuenerint, ut ingeniosissimum fit, ab auctore quodam anonymo propositum assertum, quo cauta primarum viarum euacuatione id impetrari posse ipse videtur, ut exanthemata in genere, morbique cutanei rariora, mitiora, desquamatio leuior, perspiratio liberior, omnesque morbi succedanei exules futuri sint *l*).

l) in III, BALDINGERI neuen Magazin St. I. 1779
p. 29.

SECTIO III.

DE

APHTHIS ADULTORVM.

§. 22.

Superfunt Aphthae adultorum *) In adultis Aphthae febres vt plurimum sequuntur continuas, putridas vel intermittentes a) praecipue febres auctumnales quae cum diarrhoea et dysenteria incipiunt b) imprimis, si aegroti calido regimine fuissent vsi, vel materiae peccantis euacuatio adstringentium vsu intempestiuo foret im-

*) *Aphtha febrilis* SAUVAG. Spec. I. SAGAR Sp. 3. *Febris Aphthosa* SELLE Pyretol, p. 228.

a) van SWIETEN l. c.

b) SYDENHAM Oper. Sect. IV. c. 3. p. 222.

impedita, non prius per cathartica edu-
cto morbi fomite.

Febribus gastrico putridis adiunctas vidit
Aphthas FANONIS *c*) febribus intermittenti-
bus malignis van den BOSCH *d*) febrī quarta-
nae atque tertianae erraticae GRANT *e*) Dy-
senteriae malignae HILLARY *ee*) febribus
nervosis lentis HVXHAM *f*) febrī lentae ga-
stricae SIMS *g*) febrī epidemicae Culenbur-
genſi KLOECKHOF *h*) febribus putridis VNTZER

c) in HALLERI Collect. T. V. p. 205.

d) Hist. constitut. epidemic. verminos. p. 30.

e) l. c. p. 324 25.

ee) Diseases of Barbadoes p. 86.

f) Opp. T. 1. p. 175.

g) l. c. p. 184.

h) opusc. medic. p. 487.

TZER *i*). Sic etiam haemoptisi phthisi, peripneumoniae, hydropi et febribus hecticis se adfociant. Vidit tamen KETTELAEER casu rarissimo Aphthas sine vlla febre efflorescere, aegrotosque ab omni graui malo immunes, quod Ill. VAN SWIETEN in puella contigit etiam, quae praeter deglutitionem difficilem, molestiam plane nullam passa est.

Interdum epidemice adeo grassantur, quod in febre Culemburgensi vidit KLOECKHOF, et ill. STARKE obseruatione demonstrauit.

Incipiunt autem eodem modo vti in infantibus, nisi quod vehementiora et numerosiora praecedant symptomata, quae recens nati verbis exprimere haud valent. Quaelia sunt nausea, anxietas perpetua, ingens dolor

i) l. c. p. 220. ET TMÜLLER Prax. med. Part. II. l. c.

dolor et pondus circa praecordia, sensuum hebetudo, stupor, quaerela de pondere et dolore circa stomachum al. Aphthis malignis magna praecedit et subitanea debilitas viriunque prostratio, singultus et deliria, tunc etiam sensim ex oesophago ascendere solent, os non solum implent, sed etiam asperam arteriam, quin adeo in caonarium illas obseruauit ill. STARKE^{k)} van SWIETEN Aphthas in viro sexagenario deprehendit, et in sexagenaria foemina Cl. GRANT, cum peripneumonia spuria ociatas.

§. 23.

Prognosis generalis.

Prognosis plerumque ex morbi indole et aegroti viribus pendet. Hinc saepe tristissimi ominis sunt Aphthae, quae post re-

^{k)} l. c. p. 174.

resoluta corpora per febres, diarrhoeas et dysenterias diuturnas erumpunt. Hinc in effoeto corpore, vbi humores iam lentescunt et aegroti vires languent, post sudores diuturnos, et in vitimo phthiseos stadio vitae discrimen adducunt. Mali omnis est etiam quando post eruptionem febris recurrat, pulsus paruus sit et celer, nec ciborum appetentia redeat.

§. 24.

Aphtharum medela.

Aphthae aduultorum eadem ratione ex cruda et impura ventris colluue proueniunt, hinc catharsis etiam vel emeto catharsis ad eas profligandas requiritur.

Respicienda tamen est morbi indoles cui superuenerint. Si feбри putridae accesserint cathartica caute instituenda sunt,
pro-

profunt potius antiputredinosa, et remedia alia morbi genio accommodata, euacuantibus iuncta. SYDENHAMVS febrim epidemicam cui Aphthae se adfociarant cortice peruuiano debellauit. Ceciderunt crustae simulac febris remitteret *m*). Sic van SWIETEN aegrotis debilibus felici successu decoctum corticis peruuiani exhibuit Si feбри inflammatoriae superuenerint, venaesectio, aliaque antiphlogistica in auxilium vocanda erunt.

Ne longus sim, omnis generis remedia quae morbum subuertere valent, Aphthas pellent etiam, neque mirum est, cum per se raro in adultis morbum constituent, sed plerumque symptomatice accedant. Raro itaque in adultis criticae habentur. Non enim morbum iudicant, sed potius ad *crises metastaticas* pertinent et periculum portendunt. Caeterum, omnia supra iam praescri-

1) Schedules monitoria de nouae febris ingressu p. 657.

scripta remedia interna et externa non negligenda sunt: quae heic loci denuo enumerare propositi mei ratio vetat.

Quod si autem decidant Aphthae, alimenta et remedia acria, nimis irritantia sedulo cauenda sunt, ne ventriculi intestinorumue inflammatio et exulceratio lethalis subsequatur. Caueant etiam ne aere vel potu frigido stringantur vasa, atque sic tumor et angina periculosissima denuo nascatur.

In puerperis HIPPOCRATES valdopore damnauit Aphthas, et abortus praenuncium habuit *n*). Videtur quidem citato loco intellexisse pudendorum vlcuscula, quae ob irritationem forsan dolores partus provocare, et sic periculum abortus inducere possint. Semper tamen in puerperis timendae sunt. Impeditur enim alimentorum
prae-

iii) Coac. praenot. §. 450.

---

paratio et resorptio, atque chyli defectus breui funestus erit foetui. Nec deficiunt exempla puerperas Aphtharum morbo extinctas esse.

Reliqua symptomata, singultus scilicet, diarrhoeae, lienteria aliaque, remediis supra iam laudatis mitiganda sunt.
